

Ovrei Aveira

Shiur# 419 | May 11th 2023

רש"י פרשת בהר פרק כה פסוק א

בהר סיני - מה ענין שמיטה אצל הר סיני, והלא כל המצות נאמרו מסיני וכו'.

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לה עמוד ב

רבי חנינא בר פפא רמי: כתיב ולקחתי דגני בעתו וגו', וכתוב: ואספת דגנך וגו'! - לא קשיא: כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, כאן בזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום. תנו רבנן: ואספת דגנך, - מה תלמוד לומר - לפי שנאמר: לא ימוש ספר התורה הזה מפריך, יכול דברים ככתבן? תלמוד לומר: ואספת דגנך - הנהג בהן מנהג דרך ארץ, דברי רבי ישמעאל; רבי שמעון בן יוחי אומר: אפשר אדם חורש בשעת חרישה, וזורע בשעת זריעה, וקוצר בשעת קצירה, ודש בשעת דישה, וזורע בשעת הרוח, תורה מה תהא עליה? אלא: בזמן שישראל עושין רצונו של מקום - מלאכתן נעשית על ידי אחרים, שנאמר: ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו'. ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום - מלאכתן נעשית על ידי עצמן, שנאמר: ואספת דגנך; ולא עוד, אלא שמלאכת אחרים נעשית על ידן, שנאמר: ועבדת את אויבך וגו'. אמר אביי: הרבה עשו כרבי ישמעאל - ועלתה בידן, כרבי שמעון בן יוחי - ולא עלתה בידן.

תלמוד בבלי מסכת מנחות דף צט עמוד ב

תניא, רבי יוסי אומר: אפי' סילק את הישנה שחרית וסידר את החדשה ערבית - אין בכך כלום, אלא מה אני מקיים לפני תמיד שלא ילין שלחן בלא לחם. א"ר אמי: מדבריו של ר' יוסי נלמוד, אפילו לא שנה אדם אלא פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית, קיים מצות לא ימוש ספר התורה הזה מפריך. אמר רבי יוחנן משום ר"ש בן יוחי: אפי' לא קרא אדם אלא קרית שמע שחרית וערבית - קיים לא ימוש, ודבר זה אסור לאומרו בפני עמי הארץ. ורבי אומר: מצוה לאומרו בפני עמי הארץ. שאל בן דמה בן אחותו של ר' ישמעאל את ר' ישמעאל: כגון אני שלמדתי כל התורה כולה, מהו ללמוד חכמת יונית? קרא עליו המקרא הזה: לא ימוש ספר התורה הזה מפריך והגית בו יומם ולילה, צא ובדוק שעה שאינה לא מן היום ולא מן הלילה ולמוד בה חכמת יונית. ופליגא דר' שמואל בר נחמני, דאמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן: פסוק זה אינו לא חובה ולא מצוה אלא ברכה, ראה הקדוש ברוך הוא את יהושע שדברי תורה חביבים עליו ביותר, שנאמר: ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל, אמר לו הקב"ה יהושע, כל כך חביבין עליך דברי תורה? לא ימוש ספר התורה הזה מפריך.

ספורנו פרשת בהר פרק כה פסוק ב

שבת לה'. שתהיה כל השנה הבטלה מעבודת האדמה מוכנת לעבודתו כמו שכיון בשבת בראשית באמרו שבת לה' אלהיך (שמות כ, י):

Riddles of the week

רש"י פרשת בחקותי פרק כו פסוק לז

וכשלו איש באחיו - כשירוצו לנוס, יכשלו זה בזה, כי יבהלו לרוץ כמפני חרב - כאילו בורחים מלפני הורגים, שיהא בלבבם פחד וכל שעה סבורים שאדם רודפם. ומדרשו וכשלו איש באחיו, זה נכשל בעונו של זה שכל ישראל ערבין זה לזה:

תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף סט עמוד א

תנן: כרם רבעי היו מציינין אותו בקזוזות אדמה, סימנא כי אדמה, מה אדמה איכא הנאה מינה, אף האי נמי כי מפרקא שרי לאיתהנויי מינה; ושל ערלה - בחרסית, סימנא כחרסית, מה חרסית שאין הנאה מינה, אף האי דלית ביה הנאה מיניה; ושל קברות - בסיד, סימנא דחיוור כעצמות, וממחה ושופך כי היכי דניחוור טפי; אמר רבן שמעון בן גמליאל: בד"א - בשביעית, דהפקר ניהו, אבל בשאר שני שבוע - הלעיטהו לרשע וימות

Rabbi Aharon Sorscher

חזון איש יורה דעה סימן ב

ונראה דאין דין מורידין אלא בזמן שהשגחתו יתי גלוי כמו בזמן שהיו נסים מלויין ומשמש צח קול, ולדיקי הדור תחת השגחה פרעית הנראית לעין כל, והכופרין אז הוא זנלחות מיוחדות בהעייית היצר לתאוות והפקרות, ואז היה ציעור רשעים גדרו של עולם שהכל ידעו כי הדחת הדור מביא פורעניות לעולם ומביא דבר וחרב ורעב ועולם, אבל בזמן ההעלם שנכרתה האמונה מן דלת העם אין צמטשה הורדה גדר הפרזה אלא הוספת הפרזה שיהי צעוניהם כמעשה השחטה ואלמות ח"ו וכיון שכל עולמנו לתקן אין הדין נוהג צמטה שאין צו תיקון ועליו להחזירם בעצמותם אהבה ולהעמידם בקרן אורה צמה שדינו מגעת.

חפץ חיים - אהבת חסד מרגניתא טבא

יז. להשתדל בטובת חבירו ולרדוף אחר השלום ולהזהר מלאו דלא תשנא ואף ברשע גמור יש איסור לדעת מהר"מ מלובלין לשנאותו כ"ז שלא הוכיחו ואין בדור הזה מי שיודע להוכיח שמא אם היה לו מוכיח היה מקבל וטבעו הרע גרם לו כמ"ש ואל תדין את חבירך עד שתגיע למקומו וכמ"ש שאסור לקלקלו [נ"ל שצ"ל וכ"ש שאסור לקלל] רק יבקש רחמים עליו שיעזרהו ה' על תשובה שלמה ולא יכנה שם לחבירו ולא יקראהו בכינוי שכינהו אחרים:

חזון איש יורה דעה סימן ב

כה) **בח"א** אה"ט נשים סינון קי"ח כהצנו לדעת הגאונים דאין מומר זוקק ליצום כל אותו שדינו כמין לענין שחיטה חינו זוקק ליצום, וכחצנו שט דמוקר נד"א להכעיס או כופר בתורה שצ"פ בכלל זה, אבל למה שנחבאר לפיל אין מומר להכעיס נד"א בכלל זה רק ברדוף אחר האיסור נדעת הר"א, וכן כופר בתורה שצ"פ דוקא כופר גם צעיקר עול המלכות, ועוד יש צד תנאי שלא יהי חנום וכמ"ש הר"מ פ"ג מהלכות ממרים ה"ג דצויהם ותלמידיהם חשיבי כאנוסים וכתיווק שנשבה, ותינוק שנשבה מביא קרבן כדאמר ר"פ כנל גדול, ומלווין אנו להחיותו ואף להלל עליו השבת שצ"ל הנחתו, וצוה"מ פ"ו מהלכות דעות כתב דאין רשאים לשנאתו אלא אחר שאינו מקבל תוכחה וצ"פ ספר אהבת חסד כתב צמט הגר"י מולין דמזוה לאהוב את הרשעים מה"ט והביא כן מחשבת מהר"מ לזבלין כי אללנו הוא קדם תוכחה שאין אנו יודעין להוכיח, ודיינין לכו כאנוסין ולכן אי אפשר לנו לדון צד לפעור מן היצום, וכן לענין שאר הלכות.

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ה סימן ג

עכ"פ למעשה נוהגין בקהילות שאצלינו, שהאבלים מתפללין לפני התיבה והן מדחין כל מי שרוצה להתפלל בשביל קרובים וחברים. אבל וודאי מי ששמועתו רעה באיזה דבר עבירה, בין בדברים שבין אדם לחבירו בין בדברים שבין אדם למקום, אין מניחין אותו להתפלל לפני התיבה אפילו הוא אבל. אבל ברור ופשוט שאין לעשות מחלוקת בזה. דאם הקהל דביהכ"נ יודעין במעשיו ומ"מ רוצים כולם שיתפלל לפני התיבה,

בין משום שמחזיקין אותו לבעל תשובה בין משום שרוצים לקרבו מאיזה טעם, אין למחות בזה. ואם יש כח ביד הרב להשפיע על אנשי קהילתו שיסדרו שלא כל מי שרוצה יוכל להתפלל לפני העמוד אלא אינשי שמוחזקין שהם שומרי תורה, אף בתפילות דכל יום ויום, היה זה דבר גדול. אבל אם א"א לתקן זה באופן טוב ושלום אין למחות.

והנה לא ידע נכדי מהר"ר מרדכי שליט"א שיושב בביתי, שהשואל הוא מביהכ"נ שיש שם רב, וחשב שאין שם רב, ומחמת שהוא הגבאי, שואל. דלכן אמר לי שאחד, שכנראה הוא גבאי, שואל בכהן שנשא גיורת, שחזר בתשובה לענין כל התורה ומקפיד על מצווה קלה כבחמורה, אלא חי עם האשה הגיורת וילדיו, וכמובן שהוא משום שהוא דבר היותר קשה לו לפרוש. ולכן אמרתי שאף שהיה לנו להרחיקו כ"ז שאינו מגרשה לאשתו הגיורת שפסולה לכהונה, ולא להניחו להתפלל לפני העמוד, מ"מ מאחר שעכ"פ שב בתשובה לענין כל התורה, אין לדחותו לגמרי ויש ליתן לו איזה זכות אך לא כראשון. והטעם דכיוון דבכהן שנשא גרושה, וכן שאר פסולי כהונה, הקנס מדינא איתא בסימן קכ"ח סעיף מ' רק שלא ישא את כפיו ולא יקרא ראשון בתורה, ולא שיקנסו גם יותר שלא יהיה לו גם זכות סתם אינשי שאף למפטיר לא יקראוהו. לכן אף שמ"מ כיוון שאין בידינו לענוש לעוברי עבירה אלא בעניינים אלו שלא יכבדוהו בעניני ביהכ"נ, אנו קונסין אותו הרבה, יש בידינו גם להקל כשרואים שחזר בתשובה מכמה דברים, שלא לקנסו ביותר ממה שחייבו לנו משום דאולי ראוי יותר לקרבו. ולכן אמרתי דאין לדחותו לגמרי אלא ליתן לו זכות קטן מאבל השני.

ועתה שנודע שהשואל הוא מביהכ"נ אשר כתר"ה הוא הרב שם ולא שייך לו לשאול שאלה זו, דהרי על כתר"ה מוטל לדרוש ולחקור אחר כל פרטי העניין. ולכן יש לכתר"ה לדון כפי שנראה בזה העניין. אבל בשביל זה טוב שכתר"ה בעצמו לא יתפלל לפני העמוד, להתרחק מן החשד, ואז ידון כפי שדן, מאחר שאיכא מערער. וגם אף כשליכא מערער מצינו שהקפידו חז"ל הרבה על עניין חשד אף בדרך רחוק.

משנה ברורה סימן שפה ס"ק ג - ו

(ג) מומר לע"ג - אפילו בצינעה:

(ד) או לחלל שבתות בפרהסיא - דעון זה חמור כמו עובד עכו"ם שנעשה בזה מומר לכל התורה ודוקא בשרגיל בעון זה אבל אם חילל שבת בחד זימנא בפרהסיא לא מיקרי מומר וי"א דאפילו בחד זימנא מקרי מומר. ופרהסיא מקרי כשחילל בפני עשרה מישראל או שידע שיתפרסם ביניהם. ודע דכל זה כשהוא עובר לתיאבון אבל להכעיס אפילו בשאר עבירות ואפילו שלא בפרהסיא דינו כעכו"ם:

(ה) הרי הוא כעכו"ם - ר"ל לענין זה שאינו מועיל שוב ביטול רשות אלא דוקא שכירות. ולענין שארי דברים יש מן האחרונים שסוברין שאינו חשוב כמומר ע"י חילול שבת באיסור דרבנן ועיין ביו"ד סימן ב' בפ"ת ובבית מאיר בסימן זה ובספר גאון יעקב בסוגיין:

(ו) אלא בצנעה - ואם מתבייש לעשות זה בפני אדם גדול אף שעושה דבר זה בפני כמה אנשים גם זה לצנעה יחשב:

Rabbi Yeshaya Braun

שו"ע יו"ד סימן קנח סעיף א

עובדי גלולים משבעה העממין, בעת שלא היה בינינו וביניהם מלחמה, ורועי בהמה דקה מישראל בארץ ישראל בזמן שהיו רוב השדות של ישראל וכיוצא בהן, אין מסבבין להם המיתה ואסור להצילם אם נטו למות, כגון שראה אחד מהם שנפל לים, אינו מעלהו אפילו אם יתן לו שכר. לפיכך אסור לרפאותו, אפילו בשכר, אם לא היכא דאיכא משום איבה. (דאז אפילו בחנם שרי, אם לא יוכל להשטט אפילו בחנם). (ב"ב בשם הרמב"ן) וכן היה מותר היה לנסות רפואה באחד משבעה העממים אם תועיל (תוספות ומרדכי פא"מ ובסמ"ג). וכן הוא בישראל בעל עבירות והעומד ברשעו ושונה בו תמיד, כגון רועי בהמה דקה שפקרו בגזל והם הולכים באולתם. אבל ישראל בעל עבירות שאינו עומד ברשעו תמיד אלא עושה עבירות להנאת עצמו, כגון אוכל נבלות לתיאבון, מצוה להצילו ואסור לעמוד על דמו:

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ה סימן ג

עכ"פ למעשה נוהגין בקהילות שאצלינו, שהאבלים מתפללין לפני התיבה והן מדחין כל מי שרוצה להתפלל בשביל קרובים וחברים. אבל וודאי מי ששמועתו רעה באיזה דבר עבירה, בין בדברים שבין אדם לחבירו בין בדברים שבין אדם למקום, אין מניחין אותו להתפלל לפני התיבה אפילו הוא אבל. אבל ברור ופשוט שאין לעשות מחלוקת בזה. דאם הקהל דביהכ"נ יודעין במעשיו ומ"מ רוצים כולם שיתפלל לפני התיבה, בין משום שמחזיקין אותו לבעל תשובה בין משום שרוצים לקרבו מאיזה טעם, אין למחות בזה. ואם יש כח ביד הרב להשפיע על אנשי קהילתו שיסדרו שלא כל מי שרוצה יוכל להתפלל לפני העמוד אלא אינשי שמוחזקין שהם שומרי תורה, אף בתפילות דכל יום ויום, היה זה דבר גדול. אבל אם א"א לתקן זה באופן טוב ושלוש אין למחות.

והנה לא ידע נכדי מהר"ר מרדכי שליט"א שיושב בביתי, שהשואל הוא מביהכ"נ שיש שם רב, וחשב שאין שם רב, ומחמת שהוא הגבאי, שואל. דלכן אמר לי שאחד, שכנראה הוא גבאי, שואל בכהן שנשא גיורת, שחזר בתשובה לענין כל התורה ומקפיד על מצווה קלה כבחמורה, אלא חי עם האשה הגיורת וילדיו, וכמובן שהוא משום שהוא דבר היותר קשה לו לפרוש. ולכן אמרתי שאף שהיה לנו להרחיקו כ"ז שאינו מגרשה לאשתו הגיורת שפסולה לכהונה, ולא להניחו להתפלל לפני העמוד, מ"מ מאחר שעכ"פ שב בתשובה לענין כל התורה, אין לדחותו לגמרי ויש ליתן לו איזה זכות אך לא כראשון. והטעם דכיוון דבכהן שנשא גרושה, וכן שאר פסולי כהונה, הקנס מדינא איתא בסימן קכ"ח סעיף מ' רק שלא ישא את כפיו ולא יקרא ראשון בתורה, ולא שיקנסו גם יותר שלא יהיה לו גם זכות סתם אינשי שאף למפטיר לא יקראוהו. לכן אף שמ"מ כיוון שאין בידינו לענוש לעוברי עבירה אלא בעניינים אלו שלא יכבדוהו בעניני ביהכ"נ, אנו קונסין אותו הרבה, יש בידינו גם להקל כשרואים שחזר בתשובה מכמה דברים, שלא לקנסו ביותר ממה שחייבו לנו משום דאולי ראוי יותר לקרבו. ולכן אמרתי דאין לדחותו לגמרי אלא ליתן לו זכות קטן מאבל השני.

ועתה שנודע שהשואל הוא מביהכ"נ אשר כתר"ה הוא הרב שם ולא שייך לו לשאול שאלה זו, דהרי על כתר"ה מוטל לדרוש ולחקור אחר כל פרטי העניין. ולכן יש לכתר"ה לדון כפי שנראה בזה העניין. אבל בשביל זה טוב שכתר"ה בעצמו לא יתפלל לפני העמוד, להתרחק מן החשד, ואז ידון כפי שדן, מאחר שאיכא מערער. וגם אף כשליכא מערער מצינו שהקפידו חז"ל הרבה על עניין חשד אף בדרך רחוק.

רמב"ם הלכות תשובה פרק ג הלכה יא

העושה עבירות ביד רמה כיהויקים בין שעשה קלות בין שעשה חמורות אין לו חלק לעולם הבא, וזהו הנקרא מגלה פנים בתורה מפני שהעיז מצחו וגילה פניו ולא בוש מדברי תורה.

רמב"ם הלכות עבודה זרה פרק ב הלכה ה

ישראל שעבד עבודת כוכבים הרי הוא כעובד כוכבים לכל דבריו ואינו כישראל שעובר עבירה שיש בה סקילה, מומר לעבודת כוכבים הרי הוא מומר לכל התורה כולה, וכן האפיקורסים מישראל אין כישראל לדבר מן הדברים ואין מקבלים אותם בתשובה לעולם שנאמר כל באיה לא ישובו ולא ישיגו ארחות חיים, והאפיקורסים הם התרים אחר מחשבות לבם בסכלות דברים שאמרנו עד שנמצאו עוברים על גופי תורה להכעיס בשאט בנפש ביד רמה ואומרים שאין בזה עון.

בית הבחירה למאירי מסכת סנהדרין דף צ עמוד א

וכן כל העושה עבירות ביד רמה ר"ל להכעיס ובפרהסיא ועל דרך כפירה.

שו"ת חכם צבי סימן לח

ואיך יתכן שיעלה לקרות בתורה בצבור והלא אין לך חילול השם וכיבוי מאור הדת גדול מזה.

תורת חיים (סופר) או"ח סי' נה

עוד כי הפנויג נומר לניז וחילל שנת או להכעיס צדי"ח הרי הוא כעבוי"ם ואין נולטרק, וצדי"ח עזריין נולטרק ניירי לחאצון הא לא"ה לא עביד עניי"ח ניהדתי"ם ק"י כי צה"ה קהעיר א"ח ז"ל אם יש נוחלל שנת צחק עדה ישראל אם לריך לקדש ק"ש צרבי" וחס לא קידש אם נחשב לחילול השם צערה, ועיי' פלפול צוהדתי"ם חו"ד ק"י ה' עם הנהריון סיק [ועיי' השו"י ניהרני"ש ק"י קיו"ן] על דפנוי"ג שכי"ח ני"ז ז' דעל נוחלל שנת צפרה"ק"י אין קש"י לחלל שנת חקר האנהרני"ש דיני"א קבדל"י הרהר צה"ק"י ו' עונש"כ צ"ה צק"י שכי"ח ו', וחולי חפטר גם כלן אם נוחלל שנת צפרה"ק"י או נומר להכעיס לדי"ח צא לונכן להסתכל ולונר קדיש וקדושה יש הוכחה דבדל"י הרהר צתצונה וחנפי" שמו"א ישראל הוא והוא צכלל כל צ' עשרה שכינת"א קרי", צודל"י צכתצנת קתי"נו או צתעי"ה ושאר דצרי" עלרי"כ"י ונעשה הכעירו אין הוכחה דעצ"ד תצונה, וגם י"ן חזקת חיו"ב ואין ק"י עשה תצונה מול"א וידי ודל"י, נוש"י"כ ללרפו לנערה לקדיש וקדושה,

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ג סימן כא

ולקרא לתורה לאלו שאינם שומרי תורה ליכא איסור בעצם מכיון שמאמינים בהשי"ת ובתורתו ורק עוברין לתיאבון וצריך לענות אחר ברכתו אמן, אבל ודאי לא יפה עושים הקורין אותן לתורה מצד שאין לכבד עוברי עבירה וצריך למנוע מזה רק כשאיכא צורך בזה כגון יא"צ שיש לחוש למחלוקת וכדומה אבל לאלו הראבייס שהם כופרין ממש ומומרין להכעיס ומסיתים ומדיחים אין ברכתם כלום ואסור בעצם לקראם לתורה כדלעיל.

משנה ברורה סימן שפה ס"ק ג - ו

(ג) מומר לע"ג - אפילו בצינעה:

(ד) או לחלל שבתות בפרהסיא - דעון זה חמור כמו עובד עכו"ם שנעשה בזה מומר לכל התורה ודוקא בשרגיל בעון זה אבל אם חילל שבת בחד זימנא בפרהסיא לא מיקרי מומר וי"א דאפילו בחד זימנא מקרי מומר. ופרהסיא מקרי כשחילל בפני עשרה מישראל או שידע שיתפרסם ביניהם. ודע דכל זה כשהוא עובר לתיאבון אבל להכעיס אפילו בשאר עבירות ואפילו שלא בפרהסיא דינו כעכו"ם:

(ה) הרי הוא כעכו"ם - ר"ל לענין זה שאינו מועיל שוב ביטול רשות אלא דוקא שכירות. ולענין שארי דברים יש מן האחרונים שסוברין שאינו חשוב כמומר ע"י חילול שבת באיסור דרבנן ועיין ביו"ד סימן ב' בפ"ת ובבית מאיר בסימן זה ובספר גאון יעקב בסוגיין:

(ו) אלא בצנעה - ואם מתבייש לעשות זה בפני אדם גדול אף שעושה דבר זה בפני כמה אנשים גם זה לצנעה יחשב:

שו"ת בנין ציון החדשות סימן כג

מה שכ' מעכ"ת נ"י שהוא הי' נוהג לאסור בשתיית יין שנגע בו ישראל מחלל שבת בפרהסיא מפני שהוא מומר לכל התורה כולה והוכיח כן משו"ת המבי"ט שהביא בנקודת הכסף י"ד (סי' קכ"ד) לאסור בשתיית יין שנגעו בו קראים מפני שהם מחללים את המועדות והמה כמחללי שבתות. אמנם יש מי שחולק עליו ולכן שאל אותי איך דעתי בזה.

לענ"ד הדין עמו דכיון דמחלל שבת בפרהסיא הוא כמומר לכל התורה דינו כעובד ככבים /כוכבים/ ואפשר שאפילו המהרש"ל שהביא בנקודת הכסף שם שס"ל דקראים אינם אוסרים מודה בזה דקראים אינם מחללין שבתות רק מועדות מפני שחולקים על קביעות שלנו וששה מחלל מועדות למחלל שבתות לא ס"ל. אבל במחלל שבת ממש דלכ"ע הוי מומר לכל התורה אפשר שגם המהרש"ל מודה. וא"ל כיון דגזירת יינם הוא משום בנותיהם והרי בנות מחללי שבתות לא נאסרו. ז"א דא"כ מומר לעבודת ככבים לא יאסור יין בשתי' ולפי מה דאמרינן בחולין (דף ד') אוסר וצ"ל כמש"כ הר"ן בחידושו שם וכמו שהעתיק גם מעכ"ת נ"י כיון דהוי ככותי גמור הוא בכלל גזירתן אעפ"י שאין בבנותיו איסור חתנות וא"כ ה"ה במומר לחלל שבת בפרהסיא. וכ"כ הרשב"א בשו"ת הביאו הב"י (סי' קי"ט) דמומר לחלל שבת בפרהסיא יינו יי"נ. והנה עד כה

דברנו מעיקר הדין איך לדון מחלל שבת בפרהסיא אבל לפושעי ישראל שבזמנינו לא ידענא מה אדון בהם אחר שבעו"ה פשתה הבהרת לרוב עד שברובם חלול שבת נעשה כהיתר אם לא יש להם דין אומר מותר שרק קרוב למזיד הוא ויש בהם שמתפללים תפילת שבת ומקדשים קידוש היום ואח"כ מחללים שבת במלאכות דאורייתא ודרבנן והרי מחלל שבת נחשב כמומר בלבד מפני שהכופר בשבת כופר בבריאה ובבורא וזה מודה ע"י תפילה וקידוש ומה גם בבניהם אשר קמו תחתיהן אשר לא ידעו ולא שמעו דיני שבת שדומין ממש לצדוקין דלא נחשבו כמומרים אעפ"י שמחללין שבת מפני שמעשה אבותיהן בידיהם והם כתינוק שנשבה לבין עובדי ככבים כמבואר (סי' שפ"ה) וכ"כ גם המבי"ט (סי' ל"ז) ואפשר נמי דצדוקין שלא הורגלו בתוך ישראל ולא ידעו לעיקרי הדת ואינם מעיזין פניהם נגד חכמי הדור לא חשבי מזידין וכו' יע"ש. והרבה ממושעי הדור דומין להם ועדיפי מהם שמה שמחמיר הר"ש בקראים להחשיב יינם יי"נ אינו מפני חילול מועדות שדומה לשבת בלבד אלא מפני שכפרו גם בעיקרי הדת שמלין ולא פורעין ואין להם דיני גיטין וקדושין שע"ז בניהם ממזרים. ובזה רוב הפושעים שבזמנינו לא פרצו. ולכן לענ"ד המחמיר להחשיב נגיעת יין של הפושעים הללו לסתם יינם תבוא עליו ברכה. אכן גם למקילים יש להם על מה שיסמכו אם לא שמבורר לנו שיודע דיני שבת ומעיז פניו לחללו בפני עשרה מישראל יחד שזה ודאי כמומר גמור ונגיעת יינו אסור. כנלענ"ד הקטן יעקב.

שו"ת שרידי אש חלק א סימן יא

ומיהו דעת הגאון בשו"ת בנין ציון החדשות סי' כ"ג להקל, שמחללי שבת בזמננו נחשבים כתינוק שנשבה בין העכו"ם, ובספר שו"ת מלמד להועיל או"ח סי' ה' כ"ט/ כתב שבזמננו לא מיקרי מחלל שבת בפרהסיא, כיון דרבים עושים כן, ובפרהסיא נקרא רק מי שאינו מתבייש ופורש עצמו מכלל ישראל.

זקן אהרן או"ח סי' יב

לכסלו ממ"ע, ועוד בה שלישיה ללרף להיתר בזמננו דלא
אכשר דרי שרגילין לחלל כמה לאוין באיסורי שבת ולא
משמע איסורא לא דהוה כתינוק שנשבה וכמבואר בתשובת
הרשב"א שהובא בב"י (יו"ד סי' קי"ט) דתשוד לעבירה דלא
משמע לאינשי כשר לכל, וכעין מה דמבואר כמה פעמים
בש"ס דכל היכי דלא משמע להו לאיסורא אין נפסל, וכ"כ
בתשובת בנין ציון (ח"ב סי' כ"ג) שכיון שרובם נעשים
לכס חילול שבת כהיתר הוי כתומיק שנשבה, וגם בשו"ת
חט השני כתב דכיון דעבר עבירה ושנה נעשה לו כהיתר
ומיחשב רק שוגג, מכל הלא קעמי ג"ל שהפוראים אשר
בזמנינו שרגילים בזה אין להרחיב הפירוד להרחיקם לגמרי
וכיון שבאים לביהכ"מ ורוצים לישא כפיהם לא יגרשם
בחזקה ואולי ישמו אל לבם בכרכת כהנים כשמוסמים
בשלוס לתקן ולהסייב דרכיהם:

ובאמת זקני הגאון בספר חו"ס שבת שם הגיה ד"ל כע"ז וכן הגיה בראש יוסף שם וקדמום בשו"ת פנים מאירות (ח"ב סימן ג'ו) וכן ראיתי בספר נהר שלום על אר"ת שם ועיין שו"ת יד אליהו (מלוכלין סימן י"ב בסוף החשובה) מי"ש על דברי המג"א וכתב דרש"י סותר ד"ע לסנהדרין (ע"ג ד"ה וחד) ומבואר דשבת חמיר מע"ז אי"כ י"ל דגם מנעו אסור ועיין בספר בית הלל (יו"ד סימן ב' ס"ק ג') ועיין חו"ס ב"ב (ק"יט ד"ה שנאמר) וכתובות (ט' ד"ה לעיל) ויבמות (מ"ח ד"ה זה) ועיין עוד בפמ"ג (אר"ת ס"י קכ"ח א"ח ס"ק נ"ו) ובסו"ס תיבת גמא (חקירה ז') מה שיישג הגירסא:

אבל הדבר מפורש בשו"ת הריב"ש (סימן ד') דמחלל שבת אוסר י"ג במגעו ובשו"ת מהר"י אשכנזי (יו"ד סימן ע"ז) נשאל בזה אם מחלל שבת אוסר י"ג במגעו ולא ראה דברי הריב"ש:

ובמחו' בשו"ת אורי וישעי (ס"י ק') האריך ג"כ בענין זה ול"ר שבהערה על רש"י קדמוהו כ"ל ולא ידע במח"כ מדברי הריב"ש והקיל בזה:

ומצאתי בשו"ת השב"ץ (ח"ג סימן שי"ב) דמחלל שבת צפרהס"א מנעו אוסר ובאמת הדבר מבואר בספר בה"ג [ב] (בה' שחיטת חולין) ח"ל ומומר לע"ז ולחלל שבת צפרהס"א עושה יין נכך הרי דדבר זה תורה ראשונים הוא והבה"ג כל דבריו דברי קבלה:

והאיר ד' עיני ומלאתי לרבינו יונה בספר שערי תשובה (סימן קמ"ב) שכתב וארז"ל כי העובד ע"ז או המחלל שבת צפרהס"א הוא כופר לכל התורה כולה ושחיטתו נבלה ואוסר את היין במגעו עכ"ל:

ונפלא הדבר שכנראה מלשנו ארז"ל היה לו גירסא זו באיזה מקום בספרי חז"ל ואולי שאבו הכה"ג ורבינו יונה ממקור אחד כי קשה לתשוב שרבינו יונה יכתוב על דברי בה"ג וארז"ל:

ובשו"ת מהר"י אש"ד (יו"ד סימן ג') נשאל בזה אי מחלל שבת מנסך יינו וראה דברי הריב"ש וכתב דכל זמן שלא העירו עליהם בפניהם בפני צ"ד אין אוסרין י"ג במגעם וכן הוא דעת הגאון הקדוש מסניגוט ז"ל בספרו אבני לרק (יו"ד סימן ס') ועיין שדי חמד מערכת מס כללים (כלל פ"ו) אריכות גדול מענין זה:

אולם בשו"ת אוריין תליתאי (סימן ל"ט מ') החמיר בענין זה אבל רק בחילל שבת באיסור תורה ובשו"ת מנחת אלעזר (ח"א סימן ע"ג) לעק על המקילים והניח דברי מהר"י אשכנזי וכתב עליו דמי"ש בשם יד אפרים שהביא דברי התשב"ץ שנסתבך בזה ולא החליט לאסור מנעו חפשי בכל התשב"ץ ומלאתי רק החשובה המדובר בענין האנוסים כש"ע (קכ"ד סעי' ט') ובכל תשובת התשב"ץ לא נמלא כלל לענין מחלל שבת אם אוסר יין במגעו עכ"ד הגה"ל ממונקאטש נ"י:

ובמחילה מכתה"ר לא חפש כראוי כי באמת מפורש בתשב"ץ דמחלל שבת צפרהס"א מנעו אוסר כמו שהבאתי לעיל:

ואחרי כי שאלה זו בזמננו שכיחא לריך לזה ישוב הדעת אם לסמוך על דברי הגאון ולדיק בעל בנין ל"ן החדשות (ס"י כ"ג) דהמקילים יש להם ע"מ שיסמוכו כי בעו"ה שפחה המוספת צרובס ויש בהם שמחפלים תפלת שבת ומקדשים קידוש היום

ואח"כ מחללים שבת במלאת שבת מדאורייתא או מדרבנן וכו' ובפרט בניהם אשר קמו תחתיהן דומין לתינוק שנשבה בין העכו"ם ע"ש והגאון פאר דורינו מהרש"ם מביאו בתשובתיו (ח"א סימן קכ"ח) והסכים לדבריו:

ובנידון שאלתינו יש לדון למה שכתב באור זרוע ומובא ברמ"א (אר"ת סימן ש"ו) דכתב עכו"ם אינו רק מדרבנן ולמ"ש התב"ש (יו"ד סימן ב' ס"ק כ"ח) דרק באיסור תורה מיקרי מחלל שבת צפרהס"א ולא באיסור דרבנן:

וכבר תמהו על דברי הרמ"א במג"א (סימן ש"מ ס"ק י') וב"ש (אה"ע ס"י קכ"ו סק"ח) ובשו"ת נוב"ח (אר"ת סימן ל"ב) תמה ממשנה דשבת הכותב שתי אותיות בכל לשון חייב וע' ברכ"י (אר"ת ש"ו) שהעיר ג"כ בזה ועיין שו"ת ח"ס (אר"ת סימן קמ"ה) ושו"ת מהר"י אש"ד (אר"ת סימן פ"ח בהג"ה מנהמ"ת) ורמ"ץ (אר"ת סימן כ"ג) ומהר"י הכהן (מה"ת יו"ד סימן כ"ו):

ואנו שוכני לאור זרוע הגדול רואים שם (בה' שבת סימן ע"ו) שהביא דברי הירושלמי על המשנה ופירש כן בלשון המשנה בכל לשון ע"ש ועיין בספר לקט יוסף לר' יוסף בן משה תלמידו של תה"ד (אר"ת עמוד ס"ה) שכתב שנועתי שהעתיק בחור אחד תשיבת ר' יואל שאין חייב אם כתב בשבת כתב גלחות או שאר כתיבה אפי' מעשוע עכ"ל:

ובר"א הכי הדבר נפלא דהרמ"א סחם רק כתב אשורית והלא מקור הדבר מהירושלמי ומבואר שם דאינו נקרא כתב רק יוגית ואשורית ומדוע לא הזכיר רבינו הרמ"א גם יוגית דגם זה הוי כתב לענין שבת:

ואורי יש לומר דדעת הרמ"א עפ"י דברי הרמז"ס (פ"ח דתפילין הי"ט) וכבר נשקע יוני מן העולם ונשחטש ואחד וכו' אבל ידוע לבקיאוס כי לשון יוני העתיק לא נשחט גם ספריהם מזוייט בזמנינו ובפרט כתב העומים האירופאים דומה הרבה לכתב יוני וכמה אותיות נשאלו בלי שינוי ולפי"ז יהיה איסור תורה בכתיבת כתב עכו"ם גם בזמן הזה:

ויש לזרף דעה העיטור מובא ב"י (אה"ע סימן מ"ד) דרק בעבודת קרקע נעשה מומר לחלל שבת וכיה דעת התשב"ץ (ח"ג סימן מ"ג) והגרע"א (יו"ד סימן ב') ושו"ת מנחת חיים (אה"ע ס"י כ"ג) וראיתי בשו"ת אבן יקרה (מה"ת ס"י פ') שביאר דברי העיטור עפ"י דברי החו"ס חולין (י"ד) דדבר דבעי מרי וחלינא לי"ח לשכחה ורק במלכות הקלות חיישינן לשכחה אי"כ בשאר איסורי שבת י"ל דלמא שכת:

ובאמת זה אינו ושחיטה תוכיח דמקרי מח"ש וכתבו בחו"ס כתובות (ה' ד"ה אלא) דלשחיטת בהמה לי"ח שמה ישכת משום דאיכא טורח גדול ובלא"ה קשה מאוד לזרף שיטה זו כיון דיושבים רבים ביחד לא שייך שכתה:

ער פי מה דאמרינן בשבת (י"ט) משלשלין את הפסח דב"ח זריזין הן ור' קמ"ז שם עשרה בני אדם מוסתפנין באלוניתים ועירובין (ג') מצוי דלרבים מודכרי וד' י"ח שם צור רה"ר וברש"י שם מודכרי א-דדי וד' מ"ג עשה לו מחילה של צ"א ויכנס ובפסחים (ל"ו) ליבור שאני דקרבן ליבור הוא והכל נעשה עפ"י צ"ד סוכה (מ"ג) ערבה שליח צ"ד מייטי לה

לה ונפסחים (י"ב תורה אלא) דרבים ליח דטעו וטו"ז (י"ד סי' ק"י וסי' שפ"א):

ואורי י"ל למ"ש הנקוה"כ י"ד שס דבדבר דאין הכל בקיאין וקרוב לטעות ל"ש לומר רבים מידברי אהדדי אף שהיה במעמד אחד אי"כ לשי' הפוסקים דכתב עכ"ס אינו רק מדרבנן י"ל דבאידר' לא דייקי כ"כ ואף דיש בזה פלוגתא הלא כתבו הפוס' (ב"מ ט"ו ד"ה וכתן) דבאיכא פלוגתא אמרינן לאו כ"ע דיני גמירי ועיין חוס' קידושין (כ"ד ד"ה הואיל) דכיון דאינו רק מדרש חכמים אין הדבר ידוע לעולם ועיין גיטין (נ"ה) ההם איכא למימר דטעי בדרי' ירמיה:

ורענין אי הוי ח"ש בפרהסיא ידועים די' הפשטין (ח"א סי' קנ"ח) כיון דנדע לרבים מיקרי פרהסיא אף שלא ראינו וה"ר מסנהדרין ע"ד (ועיין לעיל סימן ה')

העורה מוכ"ז להלכה דיש להחיר לשחות יין זה אף לכתחילה דאיכא הרבה לדדים להחיר ורבים מהאחרונים מקילים בזה. וע"ע בשו"ת זל"ת סימן נ"ח.

סימן קלב

ב"ה יום ד' תצא תרע"א לפ"ק.

כבוד הרה"ג וכו' בש"ת מו"ה יהושע העשיל באבאד ג"י אבד"ק טארניפאל.

ער דבר השאלה כי הליטו שידוך לאיש אחד מקהלתו אח בן בעה"ב אחד ותיארו אותו ללמדן ולסופר מהיר יודע כתב ולשון ונימוסי המדינה וגם הביא השדכן כתב יפה ומהודר באמרו שהוא כתבו של החתן ואח"כ נחועדו יחדיו בקהלתו ועיי' פיתוי אנשים רבים כתבו תנאים וכאשר נגמר השיטה האחרונה של התנאים והיו לריכים החתן והכלה לחתום ועתה חסם אי"ע בכתב מטושטש כתינוק בן יומן ומרתח צידיו ואכריו כבדים כוון ורגיל בן פ' שנים וכתב לא כהדן כתבא דחוי למיקרי והכלה ואביה נשתוממו על המראה על כתבו ועל ריחות אבריו ורזי חיבף לומר להמחותן כי לא יתלנו בשום אופן כי רימו אותם עשרת מונים והראה לו כתב החתן יולא מומקום אחר אך לאשר לא רזו לביישו ברבים נסעו לביהם צלילה ובבוקר חיבף כתב לו מחוי אבי הכלה כי לא יתלה בשום אופן מכת כתבו אשר זה עיקר גדול אללו וגם ריהות ידיו אשר זה מוס גדול וגם הכלה מגומת שבאם לא ינותק הקשר חסע לאמעריקא וכו':

תשובה

לדעתי אין על אבי הכלה שום חרם כלל ויוכל ליתן לו היתר צ"ד בלי שום חשש כיון דאינו יכול לכתוב ולאמן ידיו הוי מוס כיון דידוע לכל דבזה"ז אין גם אחד אשר איי לכתוב כראוי והוי כהא דמבואר בחי"מ (סימן רל"ב) דכל שהסכימו עליו בני המדינה הוי מוס:

ודוקא בזמן הש"ס ררבים לא היו בקיאין בכתיבה אמרו בש"ס חולין (ט') ח"ח לריך שילמוד כתב וכתב רש"י שידע לתחום שמו ע"ש בנמהר"א

וידוע דבזה"ז איש כזה לא יללח למסחר וקנין ובפרט דגילה דעתו דרלינו רק בסופר מהיר וכן הראו לו כתב מהודר על שס החתן הוי מוס במקום שאינו אותו ואף דבש"ס חולין לא אמרו רק לת"ח זה רק בזמניהם שלא היו בקיאין בכתיבה לכן הזהירו לת"ח כדי שידע לתחום שמו: [א]

וראה בגיטין (ס"ו) ומי איכא בי דינא דלא ידעי למיחסס אין איכא צ"ד חדתי ע"ש בפירוש המשניות להרמב"ם שכתב שהחנאי צ"ד שיהיו חכמים לא שיהיו סופרים וע' שו"ת חסם סיפר (ליקוטי שו"ת סימן כ')

ומצאתי בשו"ת הרשב"ש (סימן רל"א) שכתב כתיבת שטרות מלוה ובחולין מנו דברים שצריך ת"ח ללמוד ומכללם הוא כתב ופירש ר"ח תיקון שטרות עכ"ד:

ובגיטין (ד' ו' ע"א) אמרינן ושמאל סבר מחיבתא בגירסייהו ערידי ואין מכירין החתימות ובספר אומר השכחה תמה למה השמיטו הפוסקים האי דינא דלריך שילמוד ג' דברים וי"ל דרב ס"ל דהוי בקיאין בחתימות ואזיל לשיטתו בחולין דלריך שילמוד כתב ורב ושמאל הלכה כשמאל בדיני לכן לשי' אי"ל לידע החתימות:

וראה זה מלאתי בספר העיטור בהקדמה שגראה שחשב זה המאמר בחולין להלכה ושם הגירסא רבא ועיין יש"ש (חולין שס סימן ט"ו) שכתב על רש"י ופשיטא שיכול לחתום אלא שיכול לכתוב שו"ת ופסקים ואף אגרת שלומים בלחות לשון נאה לת"ח (שוב ראייה במהרש"ס (ח"ג סימן ר') שתמה מדוע השמיטו הפוסקים דין זה ול"ר שקדמו באומר השכחה ע"ש):

ועיין במ"ע כנסת ישראל (שפ"ר ספר ג' עמוד שניח אות ה')

וכר זה רק בזמניהם אבל בזמנינו ודאי חשוב מוס ובפרט צידיו מרתחין דהוי מוס כדאמרינן בחולין (כ"ד) דהוי מוס בכהנים ומוכ"ש בל"ש לעיר אוקנדא דמוכת דלדעתא דהכי לא שודכה נפשה והוי מוס במקח:

ואמרינן צ"ב (קמ"ו) גבי אשה תותרנית דמיחשב מוס ובתום שס ד"ה נכנס כתבו דבארוסה מיירי ובלא לראות אם היא תותרנית אם לא ואם אינה תותרנית ישאנה עיי"ש הרי אף דלא מלינו זה גבי מומי כהנים עכ"ז כיון דכל אשה לריכה לעסוק בהבשילין ובטעימתן ועיי' מוס זה לא תרגיש בחסרון הוי מוס:

ובחידושי אגדות למהרש"א (נדריס ס"ו) כתב דאף אותן מומין דלא פסלי בכהנים אפילו הכי גבי בני אדם הוי מוס כגון מכוערת:

אם כן מכ"ש כתיבה דכל איש לריך זה לפרנסתו ובלעדיו זה לא יללח ודאי הוי מוס דלא כב"ש (סימן ז' ס"ק כ"ב) ואיש אשר אינו יודע לכתוב הוי ציון לגבי כדאמרינן גיטין (כ"ט) אמר אב"י התם משום ציון דבעל וכתב רש"י דעליו לכתוב הגז ואינו רוצה שידעו בו רבים שאינו יודע לכתבו:

הרי מפורש בהדיא דהוי ציון לכתוב ומכ"ש בזמנינו וגם מפאה ריחות ידיו כיון דהכלה טוענת מאים עלי אפילו במקום שרוב בני אדם אינם מקפידין ואיכא מיעוט שזקפידין ואומר קיס לי שאני מן המיעוט שומעין לו כשו"ת רדב"ז (ח"א סימן קכ"ד) ובפרט דהכא גילתה דעתה דלוינה בסופר מהיר ועיין שו"ת בשמים

שו"ת מלמד להועיל חלק א (אורח חיים) סימן כט

שאלה: במנין שלנו יש אחד או שנים שמחללים שבת בפרהסיא לא לבד במלאכתם כי אם גם עושים מוגמר, ואפילו קידוש והבדלה אינם עושים, אי שרו לצרפם למנין.

תשובה: הפרמ"ג סי' נ"ה באשל אברהם /או"ח/ ס"ק ד' כ' דמחלל שבת בפרהסיא אין מצרפין למנין. וכ"כ בתשו' חכם צבי סי' ל"ח, ואף דבשאלת יעבץ ח"א סי' ע"ט משמע דכל עברייני מצרפין למנין כל זמן שלא נידוהו מ"מ לא כתב בפירוש דגם מחלל שבת בפרהסיא מצרפין ואפשר דמודה בזה דאין מצרפין ועיין מ"ש לענין זה בשו"ת משיב דבר סי' ט' שאוסר. וכל המג"א /או"ח/ סי' קצ"ט ס"ק ב' מי שהוא רשע בפרהסיא אין מזמנין עליו. וראיתי בשו"ת רשב"ן סי' צ' שהביא בשם שו"ת דורש לציון דזה דוקא במומר להכעיס ובימינו אין עושין להכעיס (וע' שו"ת רשב"ן סי' ס"ז) ותמוה דלהכעיס אפילו בא' משאר עבירות אין מצרפין אותו כמבואר בפרמ"ג הנ"ל /או"ח/ סי' נ"ה, גם הביא שם בשו"ת רשב"ן בשם ליקוטי חבר חלק ה' דף ק"ז שאחרי שגברו בעלי זרוע אין כח בידינו להוריד כהן כזה אם עולה לדוכן. וע"ש עוד סי' קל"ט תשובה מהרה"ג מו"ה חיים צבי מאנהיימער זצ"ל, ושם הביא ג"כ שו"ת מהר"י אסאד י"ד סי' נ' שמחללי שבתות בזמנינו כ"ז שלא העידו עליהם בפניהם ובפני הב"ד שחללו בפני י' מישראל אין אוסרים יין במגעם, שיש הרבה אחרונים סוברים דהא דמומר לחלל שבת הוי מומר לכל התורה הוא רק מדרבנן עיין שם בשו"ת יהודה יעלה. היוצא מכל הנ"ל שעפ"י דין מחלל שבת בפרהסיא אין מצטרף למנין, אך בזמן הזה נוהגין להקל אף בארץ אונגארן ומכש"כ בארץ אשכנז. וזכורני שפעם אחת אירע אבילות לאיש אחד שחנותו פתוח בשבת, והוא אחד מבעלי בתים של קהלתנו, קהל עדת ישראל, וירד לפני התיבה בבית הכנסת של קהלתנו, אך הגבאי ידע לרצות אותו ולפייסו שלא ירד עוד מפני שהקהל ירננו על זה, ואח"כ הלך זה האיש לביהכ"נ של חברת ש"ס, ואף שהגבאי דשם היה איש חרד ויר"א, הניחו לירד לפני התיבה בלי מניעה, וכאשר שאלתי את הגבאי למה לא מנעו, אמר לי שכן הוא ג"כ מנהג מימים קדמונים בבית המדרש דפה שאין מונעין מלירד לפני התיבה האנשים שמסחרם פתוח בשבת, וכיון שהרבנים דשם שהיו אנשי שם לא מיחו מסתמא היה טעמם ונימוקם עמם, ואפשר שסמכו ע"ז מה שכתוב ג"כ בשו"ת בנין ציון החדשות סי' כ"ג שמחללי שבת בזמנינו נחשבים קצת כתינוק שנשבה לבין הנכרים, מפני שבעוה"ר רוב ישראל בארצנו מחללי שבת הם, ואין דעתם בזה לכפור בעיקרי אמונתנו עיין שם, וכן הגיד לי הרב מו"ה משולם זלמן הכהן ז"ל בשם הגאון בעל שואל ומשיב שכתב שהאנשים מאמעריקא אינם נפסלים ע"י חילול שבת שלהם מפני שהם כתינוקת /כתינוק/ שנשבה לבין הנכרים אח"כ מצאתי כעין זה בהגהות רע"א לי"ד סי' רס"ד ועיי"ש סברות להקל, אבל ע' פמ"ג א"ח סי' רפ"ב א"א ס"ק ז', וע' ספר חסידים סי' תשס"ח (ואין לי פנאי כעת לחפש תשובה זו דמיירי לענין גיטין בפנים בשו"ת שו"מ). יהי' איך שיהי' המקיל לצרף אנשים כאלו למנין יש לו על מי שיסמוך, אך מי שיכול לילך לבהכ"נ אחר בלי להכלים איש, פשיטא דמהיות טוב שלא יסמוך על היתר זה, ויתפלל עם אנשים כשרים. עוד יש סניף להקל דבזמננו לא מיקרי מחלל שבת בפרהסיא, כיון שרובן עושין כן, דבשלמא אם רוב ישראל זכאין, ומעטים מעיזים פניהם לעשות איסור זה הרי הוא כופר בתורה ועושה תועבה ביד רמה

ופורש עצמו מכלל ישראל, אבל כיון דבעו"ה רובם פורצים הגדר תקנתם קלקלתם, היחיד חושב שאין זה עבירה גדולה כל כך וא"צ לעשות בצנעה, ופרהסי' שלו כבצנעה, ואדרבה היראים קרואים בזמננו פרושים ומובדלים, והפושעים הם ההולכים בדרך כל הארץ.

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק א סימן צט

איסור שיש בהזמנת אנשים שיבואו להתפלל בביהכ"נ בשבת כשיודעין שיבואו במאשינעס

נשאלתי מהרב ר' נפתלי קארלבאך מדעטראיט אם יש איסור לפני עור להזמין אנשים שיבואו להתפלל בשבת לביהכ"נ כשיודע שיחללו השבת בנסיעה במאשינעס. והשבתי דלהזמין את הרחוקים באופן שאי אפשר שיבואו בלא חלול שבת ודאי אסור, והוא עוד גרוע מאיסור לפנ"ע שהרי הוא עוד באיסור מסית. ואף שאיסור מסית לחיוב סקילה הוא רק מסית לעבוד עכו"ם, מ"מ לענין האיסור ועונש כלפי שמיא בכל החומר שאין טוענין למסית יש בכל האיסורים כמפורש בסנהדרין דף כ"ט שיליף ר"ש בר נחמן א"ר יונתן מנין שאין טוענין למסית מנחש הקדמוני אף שלא היה חטא ע"ז אלא האיסור אכילה מעץ הדעת. חזינן שאיסור מסית יש לכל עבירה, אך שאין עונשין בדיני אדם רק על מסית לע"ז, אבל בדיני שמים יענש, ולא ילמדו עליו סנגוריא.

ואיסור לפנ"ע = לפני עור = יש אף באינם רחוקים כ"כ כשיודע שיתעצלו לילך ברגלים ויסעו במאשינעס אבל איסור מסית ליכא באינם רחוקים. ואם אינה בלשון הזמנה אלא סתם הודעה שעושים מנין ונותנים פרסים להבאים להתפלל שהכוונה בעצם הוא רק לקרובים אבל ידוע שיבואו גם רחוקים במאשינעס מסתבר שאין בזה דין מסית ובדין לפנ"ע יש להסתפק. וצריכים לפרש שלא יתנו פרסים אלא לאלו שיבואו ברגליהם בהיתר.

ובדבר שרוצה להסתלק מלהיות מעמבער /חבר/ בבית הכנסת שהרבה מהמתפללים שם אין מתנהגים כשורה, דעתי נוטה שאין להסתלק כדי שיהיה מי שימחה בידם, ואין להתייאש לומר שודאי לא ישמעו, כי מעט מן האור דוחה הרבה מן החשך, ולכן אולי תועיל המחאה להרבה איסורים. אך הוא כ"ז שמתנהגים בביהכ"נ כשורה, אבל אם ישנו ח"ו מסדר ביהכ"נ כגון שיסלקו המחיצה שבין אנשים לנשים או שישנו אף במקצת סדר התפלה וקה"ת מחוייבין כל יראי ה' להסתלק מלהיות מעמבערס שם. משה פיינשטיין.